

OPINIA

w sprawie projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady
ustanawiającego **28 reżim prawa spółek (EU Inc.)**

– COM(2026) 321 final z dnia 18 marca 2026 r.

Uwagi wstępne i przedmiot opinii

Niniejsza opinia została sporządzona w ramach prac Zespołu do spraw Prawa Handlowego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości i ma służyć Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej przy wypracowaniu stanowiska w odniesieniu do projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy prawne dla nowego, opcjonalnego, paneuropejskiego typu spółki kapitałowej – tzw. „EU Inc.” – będącego głównym filarem zapowiadanego od 2024 r. tzw. 28 reżimu prawa spółek w Unii Europejskiej.

Projekt został przedstawiony przez Komisję Europejską w dniu 18 marca 2026 r. (COM(2026) 321 final) i pozostaje obecnie w fazie pierwszego czytania w Parlamencie Europejskim oraz prac przygotowawczych w Radzie. Komisja zwróciła się o osiągnięcie porozumienia legislacyjnego do końca 2026 r.

Konkluzja niniejszej opinii jest jednoznacznie **pozytywna**: projekt rozporządzenia *EU Inc.* stanowi jeden z najistotniejszych aktów harmonizacji prawa spółek w UE od czasu uchwalenia rozporządzenia Rady (WE) nr 2157/2001 o statucie spółki europejskiej i zasługuje na pełne poparcie Polski w toku dalszych prac legislacyjnych. Inicjatywa ta odpowiada na rzeczywiste, dobrze udokumentowane potrzeby gospodarcze jednolitego rynku, a w szczególności europejskiego ekosystemu start-upów i scale-upów, w tym ekosystemu polskiego, który od kilku lat dynamicznie rośnie i coraz częściej zderza się z barierami fragmentacji prawnej. Jednocześnie projekt zawiera szereg rozwiązań szczegółowych, które być może wymagają jeszcze krytycznej refleksji i pewnych korekt.

Opinia uwzględnia stan piśmiennictwa naukowego i fachowej publicystyki prawniczej na dzień 30 kwietnia 2026 r. Uwzględnia także reakcje polskiego środowiska start-upowego (m.in. Startup Poland) oraz polskich kancelarii prawnych specjalizujących się w obsłudze spółek technologicznych na wczesnych etapach rozwoju.

I. Cele projektu i korzyści dla gospodarki europejskiej oraz polskiej

1. Diagnoza problemu: fragmentacja jednolitego rynku w prawie spółek

Punktem wyjścia dla projektu jest powszechnie podzielana w doktrynie i praktyce gospodarczej diagnoza, zgodnie z którą jednolity rynek wewnętrzny – mimo dekad integracji – pozostaje w obszarze prawa spółek głęboko sfragmentaryzowany. W 27 państwach członkowskich funkcjonuje obecnie ponad 60 krajowych typów spółek, każdy oparty na odrębnych regulacjach proceduralnych, ładu korporacyjnego, kapitału zakładowego, odpowiedzialności członków organów, wymogów rejestracyjnych oraz aktów prawnych z pogranicza prawa spółek – upadłościowych, podatkowych, pracowniczych. Zjawisko to generuje dla przedsiębiorców skalującą działalność transgranicznie wymierne koszty: wielokrotnego korzystania z lokalnego doradztwa prawnego, tłumaczeń przysięgłych, poświadczeń *apostille*, czynności notarialnych, konieczności tworzenia odrębnych spółek-córek w każdej jurysdykcji oraz dostosowywania struktur korporacyjnych do oczekiwań inwestorów venture capital działających ponadnarodowo.

Skala kosztów fragmentacji jest znaczna. Według szacunków Międzynarodowego Funduszu Walutowego utrzymujące się bariery jednolitego rynku odpowiadają ekwiwalentowi taryfy celnej w wysokości 44% w obrocie towarami i aż 110% w obrocie usługami. Skutkiem jest m.in. zjawisko rejestracji najbardziej innowacyjnych europejskich start-upów na etapie finansowania w ramach rundy A lub B w stanie Delaware (USA) w celu uproszczenia struktury dla globalnych inwestorów. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest zwykle wyprowadzenie z UE własności intelektualnej – innowacyjnych technologii, utrata najbardziej utalentowanych przedsiębiorców oraz – co równie istotne dla polskiego budżetu – wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych.

Z perspektywy polskiej diagnoza ta jest tym istotniejsza, że krajowy ekosystem start-upów systematycznie się rozwija, a polskie scale-upy coraz częściej osiągają etap, na którym fragmentacja prawna staje się głównym hamulcem rozwoju. Zwracała na to uwagę m.in. fundacja Startup Poland, podkreślając, że „venture capital opiera się na standaryzacji”, której dziś brak w skali europejskiej i którą zapewnia globalnym inwestorom prawo stanu Delaware w USA.

2. Cele rozporządzenia w kontekście polityk Unii

Projekt EU Inc. wpisuje się w spójną sekwencję dokumentów strategicznych UE z lat 2024–2026:

- raport E. Letty pt. *Much more than a market* (kwiecień 2024 r.) – który po raz pierwszy w sposób autorytatywny zarekomendował „europejski kodeks prawa biznesu” oparty właśnie o koncepcję „28 reżimu”;
- raport M. Dragiego pt. *The future of European competitiveness* (wrzesień 2024 r.) – który postulował „28 reżim” jako instrument zamykania luki innowacyjnej między UE a USA i Chinami, poszerzony o kluczowe aspekty prawa upadłościowego, pracy i podatków;
- wytyczne polityczne Komisji 2024–2029 oraz „Kompas konkurencyjności” ze stycznia 2025 r. – w którym „28 reżim” umieszczono w pierwszej z trzech „konieczności” strategicznych: zamykania luki innowacyjnej.

Cel projektu rozporządzenia jest zatem wielowymiarowy. W warstwie ekonomicznej chodzi o obniżenie kosztów transakcyjnych, przyspieszenie rejestracji i pełną cyfryzację cyklu życia spółki, a docelowo o stworzenie ekosystemu pozwalającego na zatrzymywanie europejskich „jednorożców” (unicornów) na terenie UE. W warstwie politycznej – o przywrócenie wiary w zdolność Unii do tworzenia rzeczywistego i kompletnego rynku wewnętrznego. W warstwie prawnej – o ustanowienie pierwszej w historii UE opcjonalnej, paneuropejskiej, stosunkowo samodzielnej formy spółki kapitałowej dostosowanej do potrzeb sektora innowacyjnego.

3. Spodziewane korzyści dla gospodarki europejskiej

Z perspektywy gospodarki UE jako całości projekt EU Inc. przyniesie szereg pożądaných efektów. Po pierwsze, pojawi się rzeczywiste „okno cyfrowe” pozwalające założyć spółkę online w 48 godzin, za nie więcej niż 100 EUR (art. 16 projektu). Po drugie, ujednolicony reżim ułatwi międzynarodowym funduszom venture capital inwestowanie w europejskie spółki – dziś każda runda finansowania w innej jurysdykcji wymaga odrębnego audytu prawnego oraz lokalnej dokumentacji inwestycyjnej. Po trzecie, harmonizacja zasad opcji pracowniczych (employee stock option plans, ESOP), w tym odroczenia opodatkowania do momentu zbycia udziałów/akcji (liquidity event), istotnie poprawi konkurencyjność europejskich pracodawców w wyścigu o talenty technologiczne. Po czwarte, obniżenie progu wejścia w zakresie podejmowania transgranicznej działalności gospodarczej zachęci do dalszej integracji w obrębie jednolitego rynku.

Z perspektywy makroekonomicznej szczególnie istotne wydaje się to, że Komisja oczekuje od EU Inc. funkcji instrumentu kontr-cyklicznego względem tendencji do ucieczki z UE szybko rosnących przedsiębiorstw. Dane przywoływane przez Komisję wskazują, że spośród europejskich „jednorozców” utworzonych po 2008 r., znacząca ich część przeniosła swoją siedzibę poza UE jeszcze przed osiągnięciem etapu IPO. Mechanizm EU Inc. – o ile zostanie skutecznie wdrożony – realnie zwiększa szanse na odwrócenie tego trendu.

4. Spodziewane korzyści dla Polski i polskiego ekosystemu start-upowego

Z polskiego punktu widzenia projekt jest szczególnie atrakcyjny z czterech powodów.

Po pierwsze, polskie spółki innowacyjne historycznie korzystały z modelu wymuszonej „emigracji” do USA na etapie rundy Series A/B – co oznacza ucieczkę nie tylko kapitału, lecz także wartości intelektualnej i przyszłej bazy podatkowej. EU Inc. oferuje pierwszą realną alternatywę dla tego modelu – możliwość budowania struktury korporacyjnej, która od początku jest „inwestowalna globalnie”, a jednocześnie pozostaje w jurysdykcji unijnej. Pozwala zatem zachować w Polsce miejsca pracy w sektorach badawczo-rozwojowych oraz wpływy z CIT.

Po drugie, polski ustawodawca, wprowadzając w 2021 r. prostą spółkę akcyjną (P.S.A.), przyjął rozwiązanie, które miało służyć start-upom – jednak praktyka wykazała istotną choć niewystarczającą popularność tej formy ze względu na brak jej rozpoznawalności wśród zagranicznych inwestorów oraz przywiązanie przedsiębiorców do dobrze znanej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Doświadczenia z P.S.A. dowodzą tezy, że niekiedy podstawowy problem prawny polskiego start-upu nie tkwi w braku odpowiedniej formy prawnej w skali krajowej, lecz w jej braku w skali ogólnoeuropejskiej. EU Inc., dzięki paneuropejskiemu zasięgowi, oferuje skalowalność, której P.S.A. nie była w stanie zapewnić.

Po trzecie, EU Inc. przewiduje rozwiązania szczególnie cenne z punktu widzenia mniejszych ośrodków innowacji – Krakowa, Wrocławia, Trójmiasta, Poznania – gdzie infrastruktura prawno-doradcza obsługująca transgraniczne rundy finansowania jest jeszcze stosunkowo ograniczona. Standaryzacja dokumentów inwestycyjnych, cyfrowy rejestr akcji, możliwość zdalnych zgromadzeń wspólników i posiedzeń organów oraz transgraniczny obieg dokumentów obniżają próg wejścia lokalnych przedsiębiorców w grę o globalny kapitał.

Po czwarte, należy podkreślić, że Polska, dzięki wieloletnim inwestycjom w cyfryzację rejestrów (Krajowy Rejestr Sądowy, S24, e-doręczenia, Profil Zaufany, mObywatel), znajduje się w grupie państw członkowskich technicznie najlepiej przygotowanych do wdrożenia infrastruktury rejestrowej EU Inc. Stanowi to istotny argument za aktywnym, a nie biernym,

udziałem Polski w pracach legislacyjnych nad projektem – Polska ma realne narzędzia, by w fazie implementacji konkurować o miejsce hubu rejestracyjnego dla EU Inc.

II. Ogólna charakterystyka projektowanej formy spółki

1. Charakter prawny i podstawa traktatowa

Projektowana spółka EU Inc. jest pomyślana jako opcjonalna, paneuropejska forma spółki kapitałowej z ograniczoną odpowiedzialnością. Słowo „opcjonalna” jest tu kluczowe – EU Inc. nie zastępuje krajowych typów spółek (polska sp. z o.o., niemiecka GmbH, francuskie SARL/SAS, włoska s.r.l. itd.), lecz funkcjonuje obok nich jako 28. paneuropejski typ spółki, dostępny do swobodnego wyboru.

Komisja Europejska oparła projekt na art. 114 ust. 1 TFUE jako podstawie traktatowej. Wybór tej podstawy jest niekiedy kontestowany w piśmiennictwie, niemniej z polskiej perspektywy argumentacja Komisji wydaje się przekonująca i zasadna, w szczególności, jeśli ostateczny zakres rozporządzenia zostanie skoncentrowany na obszarach „zbliżania ustawodawstw” w rozumieniu art. 114 TFUE. Forma rozporządzenia – a nie dyrektywy – ma istotne znaczenie i zasługuje na bezwarunkowe wsparcie Polski. Rozporządzenie jest bezpośrednio stosowalne, jednolite w treści w całej UE i nie wymaga transpozycji, co eliminuje znaczną część ryzyk fragmentacji wynikających z różnic implementacyjnych.

2. Krąg podmiotów uprawnionych i powstanie spółki

Zgodnie z motywem 5 i przepisami rozdziału II projektu, EU Inc. może założyć każda osoba fizyczna lub prawna.. Założyciel ma swobodę wyboru państwa członkowskiego rejestracji (państwa siedziby statutowej), z zastrzeżeniem, że co najmniej jeden członek zarządu (organu zarządzającego) musi być rezydentem UE. Forma EU Inc. dostępna jest również dla istniejących spółek krajowych w drodze przekształcenia, transgranicznego połączenia lub podziału, a także dla podmiotów funkcjonujących w grupach spółek jako wehikuł celowy (special purpose vehicle, SPV). Komisja zachowuje przy tym deklarację, że adresatem tej formy prawnej są „przede wszystkim spółki innowacyjne i scale-upy”, choć z literalnej treści projektu wynika jego znacznie szerszy zakres podmiotowy.

Procedura założenia spółki opiera się na trzech filarach, z których każdy stanowi rozwiązanie pionierskie w skali UE.

Filar pierwszy – pełna cyfryzacja (digital-by-default). Założenie spółki, zmiany umowy spółki, zgromadzenia wspólników, posiedzenia zarządu oraz przekształcenia –

wszystkie te czynności przeprowadza się elektronicznie. Fizyczna obecność wymagana jest tylko wyjątkowo, w uzasadnionych przypadkach (np. uzasadnione podejrzenie nadużyć).

Filar drugi – „48 godzin, 100 EUR, zero kapitału”. Art. 16 ust. 2 projektu wprowadza wiążącą gwarancję, że rejestracja spółki przy użyciu unijnego wzorca umowy musi nastąpić w ciągu 48 godzin, a koszty nie mogą przekroczyć 100 EUR. Projekt znosi wymóg minimalnego kapitału zakładowego (zachowując jednak mechanizmy ochrony wierzycieli oparte na teście wypłacalności i bilansowym, art. 72).

Filar trzeci – zasada „jednego okienka” (once-only principle). Dane przekazywane krajowemu rejestrowi w toku rejestracji są automatycznie udostępniane wszystkim właściwym organom (urzędowi skarbowym, ZUS, organom statystycznym, krajowym rejestrom beneficjentów rzeczywistych) bez konieczności ich powtórzenia przez założyciela. Powstaje też centralny rejestr unijny EU Inc., zapewniający automatyczne uznawanie statusu spółki w całej Unii.

3. Struktura ładu korporacyjnego

EU Inc. ma jednolitą strukturę zarządczo/nadzorczą opartą na modelu monistycznym (one-tier board), choć projekt dopuszcza w pewnym zakresie wybór modelu dualistycznego. Akcje są w pełni zdematerializowane, prowadzone w cyfrowym rejestrze akcji od momentu rejestracji, a ich emisja, rejestracja i przeniesienie mogą wykorzystywać technologie rejestrów rozproszonych (DLT).

Obowiązki członków władz zostały częściowo zharmonizowane. Art. 44 określa rdzeń tych obowiązków – wymaga m.in. działania w interesie spółki, z należytą starannością i lojalnością. Jednocześnie art. 44 ust. 4 odsyła do prawa krajowego w pozostałym zakresie odpowiedzialności członków władz.

Ochrona wspólników mniejszościowych obejmuje m.in. prawo pierwszeństwa nabycia akcji (z możliwością wyłączenia w umowie spółki) oraz zasady chroniące przed „rozwodnieniem” akcjonariuszy.

4. Innowacyjne rozwiązania w zakresie finansowania spółki

Struktura finansowa projektowanej spółki (art. 61 i nast.) jest – obok cyfryzacji – jednym z najbardziej nowatorskich elementów rozporządzenia, niewątpliwie zasługującym na pełne poparcie. Składają się nań następujące elementy:

akcje bez wartości nominalnej (no-par value shares) – jako zasada (z możliwością odstępstwa w umowie spółki). Eliminuje to jedną z głównych blokad strukturalnych europejskich start-upów, mianowicie sztywne powiązanie wkładu i nominału akcji, które uniemożliwiałoby lub komplikowało przeprowadzanie tzw. down rounds (rund finansowania po niższej wycenie), a także stosowanie popularnych instrumentów konwertowalnych typu SAFE (Simple Agreement for Future Equity) i KISS notes (Keep It Simple Security) czyli uproszczonego instrumentu finansowego pozwalającego startupom na szybkie pozyskanie kapitału od inwestorów z założeniem jego późniejszej konwersji na udziały lub akcje.

zniesienie wymogu kapitału zakładowego – przy jednoczesnym zastąpieniu klasycznej zasady utrzymania kapitału (capital maintenance) zmodernizowanym, dwuetapowym testem ochrony wierzycieli: testem bilansowym (balance-sheet test) oraz testem wypłacalności (solvency test);

swoboda emisji warrantów oraz innych instrumentów typu equity-linked – co dostosowuje ramy prawne do rzeczywistej praktyki transakcji venture capital;

cyfrowe przeniesienie akcji (art. 59) – zasadnicza zmiana w stosunku do takich systemów jak niemiecki i polski (gdzie zbycie udziałów w sp. z o.o. wymaga formy pisemnej z notarialnym poświadczeniem podpisów);

harmonizacja podatkowo-prawna programów opcji pracowniczych (ESOP) – jednolite, opcjonalne ramy umożliwiające odroczenie opodatkowania do momentu wyjścia z inwestycji przez pracowników-inwestorów (sprzedaży, IPO).

5. Uproszczone postępowanie likwidacyjne i upadłościowe

Rozdział X projektu wprowadza uproszczone, w pełni cyfrowe procedury likwidacji rozwiązywanych spółek oraz – wyłącznie dla EU Inc. zaklasyfikowanych jako „innovacyjne start-upy” – uproszczone postępowanie upadłościowe. Postępowanie ma zamykać się w 6 miesiącach (przedłużenie maksymalnie o kolejne 6 miesięcy), bez przymusu adwokacko-radcowskiego dla wniosku, z elektronicznymi platformami aukcyjnymi do sprzedaży aktywów połączonymi przez europejski portal e-Justice. To ostatnie rozwiązanie należy ocenić zasadniczo pozytywnie, choć ograniczenie uproszczonej upadłości wyłącznie do „innovacyjnych start-upów” (definiowanych przez kryteria krajowe) wprowadza dodatkową fragmentację.

6. Zabezpieczenia przed nadużyciami

Komisja zaopatrzyła projekt w pakiet zabezpieczeń: zakaz akcji na okaziciela, obowiązek rezydencji w UE co najmniej jednego dyrektora, automatyczne przekazywanie danych do rejestru beneficjentów rzeczywistych, neutralność podatkowa (spółka EU Inc. zachowuje obowiązek opodatkowania w jurysdykcji rzeczywistego prowadzenia działalności),

pełna kompatybilność z ramowym prawem UE w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz neutralność wobec krajowego prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Z perspektywy polskiej należy podkreślić, że żadne z tych zabezpieczeń nie narusza autonomii polskiego systemu zabezpieczenia społecznego ani polskiego prawa pracy.

III. Szczegółowe zagadnienia problemowe

Podkreślając zdecydowanie pozytywną ocenę projektu, w toku prac legislacyjnych Polska powinna aktywnie uczestniczyć w kształtowaniu szeregu rozwiązań szczegółowych, które mogą być przedmiotem ożywionej dyskusji, w taki sposób, aby nie doszło do osłabienia praktycznej skuteczności analizowanego rozporządzenia.

1. Wątpliwości co do podstawy traktatowej (art. 114 TFUE)

Wybór art. 114 ust. 1 TFUE jako podstawy prawnej budzi kontrowersje w doktrynie. Krytycy wskazują, że art. 114 ust. 1 TFUE – jako podstawa „zblizania ustawodawstw” – odnosi się do harmonizacji prawa krajowego, podczas gdy EU Inc. tworzy zupełnie nową, samoistną unijną formę prawną „obok” prawa krajowego. Dodatkowo, zgodnie z art. 114 ust. 2 TFUE, podstawa ta nie obejmuje „przepisów fiskalnych” oraz „przepisów dotyczących praw i interesów osób zatrudnionych”, podczas gdy projekt zahacza – choćby w sposób ograniczony – o oba te obszary (ESOP, uproszczone postępowanie upadłościowe, harmonizacja niektórych aspektów odpowiedzialności menedżerskiej).

Stanowisko opinii: Polska powinna w toku negocjacji wesprzeć przygotowanie szczegółowej argumentacji prawnej uzasadniającej art. 114 TFUE. Powinniśmy także wesprzeć Komisję w dyscyplinowaniu zakresu materialnego rozporządzenia – tj. ograniczania go do tego, co rzeczywiście można utrzymać w ramach art. 114 TFUE. Dyskusja konstytucyjna nie może natomiast zostać wykorzystana jako instrument blokujący projekt jako całość.

2. Zakres podmiotowy: czy uniwersalny dostęp jest atutem, czy ryzykiem?

Projekt – mimo retoryki ukierunkowania na spółki innowacyjne – w warstwie normatywnej daje EU Inc. dostęp uniwersalny: każda osoba i każda spółka istniejąca, niezależnie od wielkości i „wieku”, może z niej skorzystać. Polska powinna co do zasady popierać uniwersalny zakres podmiotowy projektu, gdyż zwiększa on szanse na rzeczywiste przyjęcie EU Inc. przez rynek (efekt skali, standaryzacja dokumentacji inwestycyjnej, znajomość formy wśród sędziów, doradców, notariuszy).

3. Niekompletność normatywna i ryzyko 27 wersji EU Inc.

Najpoważniejsza krytyka kierowana pod adresem projektu dotyczy jego niedostatecznej autonomiczności normatywnej. Art. 4 ust. 2 stanowi, że kwestie nieuregulowane w rozporządzeniu lub w umowie spółki podlegają prawu krajowemu, zaś art. 4 ust. 3 zobowiązuje każde państwo członkowskie do wskazania krajowego typu spółki, którego przepisy stosuje się do wypełnienia luk (gap-filling). Dla Polski byłaby to niewątpliwie P.S.A.

Stanowisko opinii: Polska powinna aktywnie wspierać poszerzenie autonomicznego rdzenia normatywnego rozporządzenia, w szczególności w zakresach uznawanych za centralne dla decyzji inwestorskich i decyzji założycielskich: utworzenie spółki, struktura kapitałowa, ład korporacyjny, ochrona mniejszości, obowiązki członków organów (zob. niżej pkt 4), restrukturyzacje korporacyjne. W tych obszarach należy minimalizować odesłania do prawa krajowego, a tam, gdzie odesłania są nieuniknione – poprzedzać je bezpieczną przystanią (safe harbour) dla rynkowych standardów dokumentacji (wzorcowe umowy spółki, wzorcowe umowy wspólników, instrumenty konwertowalne). Dodatkowo Polska powinna wesprzeć propozycję dotyczącą wprowadzenia mechanizmów anty-fragmentacyjnych: zakazu krajowego „gold-platingu” w obszarach objętych regulacją unijną.

4. Ryzyka AML i jakość kontroli pre-rejestracyjnej

Radykalna cyfryzacja rejestracji oraz uproszczone procedury rozwiązania spółki mogą – w razie braku skoordynowanego pakietu kontroli AML – stworzyć wektory dla nadużyć: spółek-słupów, fałszywych zgłoszeń, prania pieniędzy. Dotychczasowe procedury, choć uciążliwe (notariusz, fizyczna obecność, kontrola dokumentów), pełniły funkcję filtra, którego cyfrowe odpowiedniki w projekcie nie są dostatecznie rozwinięte.

Stanowisko opinii: Polska powinna popierać włączenie kontroli AML bezpośrednio do procedury rejestracji elektronicznej EU Inc., w sposób spójny z pakietem AML UE (rozporządzenie ustanawiające AMLA, dyrektywa 2024/1640). Należy postulować, by każda rejestracja EU Inc. obejmowała automatyczną weryfikację beneficjenta rzeczywistego względem unijnego centralnego rejestru, a uproszczona likwidacja była dostępna wyłącznie po pozytywnym wyniku kontroli krzyżowej z bazami AMLA i z krajowymi rejestrami zobowiązań fiskalnych.

5. Brak unijnego standardu dokumentacji inwestycyjnej (EU-SAFE)

Projekt – mimo udanego dostosowania prawa spółek do potrzeb finansowania start-upów – nie wprowadza wzorcowego unijnego instrumentu finansowania typu SAFE (Simple Agreement for Future Equity czyli uproszczonego instrumentu finansowego pozwalającego startupom na szybkie pozyskanie kapitału od inwestorów z założeniem jego późniejszej konwersji na udziały lub akcje). W praktyce oznacza to, że choć formalna dopuszczalność SAFE w EU Inc. jest niewątpliwa (dzięki akcjom bez wartości nominalnej i swobodzie statutowej), inwestorzy nadal będą zmuszeni do negocjowania indywidualnych klauzul, co osłabia efekt standaryzacji.

Stanowisko opinii: Polska powinna wesprzeć propozycję dodania do projektu wzorcowego unijnego SAFE (EU-SAFE) jako załącznika do rozporządzenia, z domniemaniem prawnym zgodności z prawem (presumption of compliance) dla spółek przyjmujących wzorzec bez modyfikacji. Rozwiązanie takie znacząco obniżyłoby koszty transakcyjne wczesnych rund finansowania.

IV. Podsumowanie

Projekt rozporządzenia ustanawiającego EU Inc. – pierwszy element zapowiadanego 28. reżimu prawa spółek – stanowi w opinii Zespołu jeden z najbardziej obiecujących i najpełniej uzasadnionych ekonomicznie aktów prawa unijnego w zakresie prawa spółek. Realizuje on diagnozy raportów Letty i Draghiego oraz kompasu konkurencyjności Komisji Europejskiej w sposób, który ma realną szansę zmienić strukturalne warunki funkcjonowania europejskiego ekosystemu spółek innowacyjnych.

Z punktu widzenia interesu Rzeczypospolitej Polskiej projekt jest szczególnie pożądanym. Dostarcza polskim start-upom paneuropejskiego, opcjonalnego instrumentu prawnego dla ich międzynarodowej ekspansji, który stanowi wiarygodną alternatywę zarówno wobec krajowych form prawnych jak i „emigracji prawnej” poza Polskę czy nawet poza Europę.

Niemniej, aby projekt nie podzielił losu spółki europejskiej (SE) – formalnie obecnej w prawie unijnym, lecz praktycznie marginalnej – konieczna jest aktywna i konstruktywna obecność Polski w pracach legislacyjnych. Najistotniejsze postulaty negocjacyjne to:

- wzmocnienie **autonomiczności normatywnej** rozporządzenia – minimalizacja odesłań do prawa krajowego w obszarach kluczowych dla decyzji inwestorskich (utworzenie, struktura kapitałowa, ład, ochrona mniejszości, restrukturyzacje);
- wprowadzenie **autonomicznej klauzuli business judgment rule** do art. 44 jako spójnego standardu ochrony członków zarządu;

- dołączenie **wzorcowego instrumentu EU-SAFE** z domniemaniem zgodności z prawem;
- wzmocnienie **kontroli AML w fazie rejestracji i likwidacji** poprzez integrację automatyczną z unijnym centralnym rejestrem beneficjentów rzeczywistych i z bazami AMLA;
- zachowanie pełnego **uniwersalnego zakresu podmiotowego** EU Inc.
- obrona **formy rozporządzenia** (a nie dyrektywy) jako minimum gwarantującego jednolitość stosowania.

Projekt zasługuje na uznanie i pełne poparcie.

Warszawa, dnia 11 maja 2026 r.

*W imieniu Zespołu do spraw Prawa Handlowego
prof. dr hab. Tomasz Sójka*

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez Tomasz Sójka
Data: 2026.05.18 11:28:59 CEST

